

12. 5. –
3. 6. 2018

f

PRAŽSKÉ JARO PRAGUE SPRING

73. mezinárodní hudební festival / 73rd International Music Festival

www.festival.cz

PATRONI PRAŽSKÉHO JARA

PATRONS OF THE PRAGUE SPRING

CYRIL
HÖSCHL

Proč mám rád hudbu...

CZ Na otázku, proč mám rád hudbu, nejlépe odpovídají slova slavného pianisty Arthura Rubinsteiny, kterými kdysi odpověděl na dopis, jenž jsme mu jako dospívající kluci s kamarádem napsali: „...není nic krásnějšího na lidském bytí než nalézt spízněné duše v tomto vágním světě, který nám nevysvětluje a nikdy nevysvětlí, proč existujeme, který nás nechává trpět, aniž by to bylo z naší viny, ale který nám přece jen dává prostředek, jak nás potěšit, a to především krásou citů, které jsou u nás, emocemi, které máme právo pocítovat a především hudebou, která je jazykem tak tajemným a tak mocným. Jestliže máme sílu nalézti štěstí, což pokládám za možné, je-li úplně nepodmíněné, pokud nežádáme nic od Prozřetelnosti, od bohů, které neznáme, může život tedy být úžasným dobrodržstvím, které stojí za to, aby bylo prožito...“

Ačkoliv lidský rozum je obdivuhodným nástrojem chápání světa, není to nástroj jediný. Vyslovit nevyslovitelné či popsat nepopsatelné umí nejen poezie, ale i hudba, jež je strukturou vynořující se na pozadí hučících splavů, věčně šumících lesů, džunglí a větrů ženoucích se po nízkých strništích, písečných

dunách a zasněžených pláních. Vymezuje se proti nim tak jako tlukot srdce, jako řád nad chaosem, jako signál v hlubinách oceánů či zvěst z vesmíru, jenž se vzdaluje od původního chaosu a přináší poselství, jež rezonuje s ustrojením našich citů. Co jedinec, to jiná hudba, jiné barvy, jiná hloubka citů.

Hudba má ve vývoji jednotlivce pozoruhodnou vlastnost: zraje s osobnosti. Původní peripubertální vkus se rozšiřuje, mutuje, mění – tak jako hlas. K moderní „vážné“ hudbě se dospívá až časem, až když Janáček a Prokofjev zklašičtí, o Mahlerovi nemluvě. V průběhu tohoto vývoje se vytváří citová paměťová stopa, která udržuje kontinuitu s naší ranou osobností, rozsvěcí v nás při poslechu krásné hudby ono původní rozjitřené vědomí, vyvolává stesk, touhu a nostalgií a přivádí nás na stará kolena i k pláči. Naše duše se rozpínají od „Zelení hájové“, co hráli dědečkoví na pohřbu, přes valčíky a polky prvních tanečních, čardáše našich lásek a New Orleans nezměrné touhy po Novém světě až po samu hranici existenciálního tápání, na kterou narazíme u Mahlera, Stravinského či Schönberga. A někde po cestě můžeme zůstat

uhranuti čarodějem houslí Niccolelem Paganinim, romanticky podlehnut básníkům klavíru Chopinovi, Lisztovi či Smetanovi, alpským bystrinám, lukám, polím a horám v písňích Franze Schuberta či paradoxu kosmopolitního čeští Antonína Dvořáka. A rozervaní démoni v nás budou vždy hledat útěchu v beethovenovském orchestrálním zvuku na hranici klasického řádu a nové doby. To všechno činí naše životy „úžasným dobrudružstvím, které stojí za to, aby bylo prožito“.

Jako každý rok, i letos se těšíme na zahajovací koncert, neboť proměny v jeho pojetí jsou nikdy nekončícím příběhem Pražského jara od jeho pravopředstav. Zejména se však těšíme na koncerty komorní a z nich především na ty, jež napravují určitou nespravedlnost v ne zcela odpovídající prezentaci našich umělců, kteří přitom zcela objektivně dosahují světových kvalit. Příkladem toho, o čem mluvím, bude jistě koncert klavírního dua Václav Mácha-Miroslav Sekera, jehož program se částečně bude krýt s nedávným jedinečným rudolfinským koncertem sester Buniatishvilli, což do značné míry umožní oba večery porovnat a ocenit špičkovou virtuozitu a interpretační bohatství obou českých pianistů.

(Modifikováno a kráceno podle stejnojmenné kapitoly v knize J. Kouteckého *Moje třetí láska. Sedmdesát sedm zastavení s hudbou*. Gasset 2017, str. 33–35.)

Why I like music...

EN The question of why I like music is best answered by the words of the famous pianist Arthur Rubinstein, which he used in response to a letter that my friend and I wrote to him as adolescent boys: "... there is nothing more beautiful in the human existence than to discover a kindred spirit in this vague world, which never explains and never will explain why we exist, which lets us suffer through no fault of our own, but which even so gives us the means for delight, especially with the beauty of the feelings within us, with emotions that we have the right to feel, and most of all, with music, which is a language of such mystery and of such power. If we have the strength to find happiness, which I believe possible if it is wholly unconditional, if we ask nothing of Providence, of gods we do not know, life can be an amazing adventure, which is worth being lived..."

Although human reason is a remarkable instrument for understanding the world, it is not the only one. To utter the unutterable or describe the indescribable is the prerogative of both poetry and music, which is a structure rising out from a backdrop of roaring cataracts, perpetually whispering forests, jungles, and winds racing across low-lying scrubs, sand dunes, and snow-covered plains. It stands in contrast to them as the beating of the heart, as order over chaos, as a signal in the abyssal depths of the oceans or a message from outer space, which pulls away from the original chaos and brings tidings that resonate with the attire of our emotions. To each person, a different music, different colours, different depths of feeling.

Music has an extraordinary property in the development of a person: the two mature together. The initial peripubescent tastes expand, break, transform – like the voice. A person grows into the appreciation of modern “classical” music only when Janáček and Prokofiev feel familiar, not to mention Mahler. In the process of this transformation, an emotional memory imprint is formed, which maintains the continuity of our early personality, lightens that initial excited cognizance through the reception of beautiful music, provokes melancholy, desire, and nostalgia, and moves us to tears in our old age. Our souls spread out from the “Green Groves” that our grandfathers played at funerals, to the waltzes and polkas of our first dancing lessons, the csárdáses of our loves, and the New Orleans of our immeasurable longing for the New World, to the very limits of existential questioning, which we find in Mahler, Stravinsky, or Schönberg. And somewhere along the way we can be enchanted by the violin wizard Niccolo Paganini, or romantically succumb to the piano poets Chopin, Liszt, or Smetana, to the Alpine brooks, meadows, fields, and cliffs in the songs of Franz Schubert, or to the paradox of cosmopolitan Czechhood of Antonín Dvořák. And the ragged ragers within us will always hope to be soothed by Beethovenian orchestrality on the verge between the Classical order and the new era. All this makes our lives an “amazing adventure, which is worth being lived”.

As every year, I look forward to the opening concert, as the metamorphoses of its approach tell the never-ending story of Prague Spring from its very inklings. But I am even more eager for the chamber concerts, and of those, principally the ones that correct a certain injustice in the less than appropriate presentation of our artists who have objectively achieved world-class merits. An example of what I am referring to can be seen in the concert of the piano duo of Václav Mácha and Miroslav Sekera, the programme of which will partly overlap with the recent unique concert of the Buniatishvili sisters at the Rudolfinum, which will allow a certain degree of comparison between both performances and an appreciation of the first-rate virtuosity and rich interpretative experience of the two Czech pianists.

(Modified, abbreviated, and translated from the chapter "Proč mám rád hudbu..." in J. Koutecký. *Moje třetí láska. Sedmdesát sedm zastavení s hudbou – My Third Love. Seventy-seven Moments with Music*. Gasset 2017, pp. 33–5.)